

Србијашуме

Ј.П. "Србијашуме" Београд
Ш.Г. "Крагујевац" Косовска 13
Телефон/факс 034 – 381 - 424
број: 2942
Датум: 24.10.2024

ИЗВЕШТАЈ

О ОСТВАРЕЊУ ПРОГРАМА УПРАВЉАЊА

СПОМЕНИКОМ ПРИРОДЕ "ОСТРОВИЦА"

за 2024. годину

Јавно предузеће за газдовање шумама
„Србијашуме“ са п.о. Београд

Број: 16898-1

Датум: 28.10 20 24 год.

Нови Београд, Булевар Михајла Пупина 113

Октобар, 2024.г.
Крагујевац

ИЗВЕШТАЈ О ОСТВАРЕЊУ ПРОГРАМА УПРАВЉАЊА

СПОМЕНИКОМ ПРИРОДЕ „ОСТРОВИЦА“

за 2024. годину

Скупштина општине Горњи Милановац донела је Одлуку о заштити Споменика природе „Островица“ („Службени гласник Општине Горњи Милановац“, број 8/02.06.2009.године) и за управљача одредила Јавно предузеће „Србијашуме“ Београд.

Послове управљања Спомеником природе „Островица“ обавља Шумско газдинство „Крагујевац“ Крагујевац, Шумска управа Горњи Милановац.

Споменик природе стављен је под заштиту ради очувања геоморфолошких и геолошких појава и вредности сконцентрисаних на малом простору, а пре свега палеовулканског нека Островице, изразитих димензија и наглашеног степена атрактивности и лепоте, који представља најрепрезентативнији палеовулкански нек у комплексу палеовулканског рељефа у Србији, као и очувања изворности, реткости, разноликости, целовитости и естетике овог подручја.

Управљач, сагласно члану 6. Одлуке о заштити СП „Островица“ има обавезу израде Плана управљања СП „Островица“ и израду Годишњег програма управљања Спомеником природе „Островица“ (СП „Островица“).

Јавно предузеће „Србијашуме“ Београд, Шумско газдинство „Крагујевац“ је из својих средстава у 2024. години спроводило и урадило следеће:

- Програм управљања Спомеником природе „Островица“ за 2025. годину у складу са: Актом о заштити - Одлука о заштити Споменика природе „Островица“, Законом о заштити природе (Сл.гл.РС бр.36/09,88/10,91/10 исправка и 14/16) и Студијом заштите коју је урадио Завод за заштиту природе Србије.
- Извештај о остварењу Програма управљања СП „Островица“ за 2024. годину.
- Чување и надзор СП „Островица“.
- Одржавање приступне стазе, одржавање означне табле, одржавање инфо табле и др.
- Едукација и презентација-рађена је са посетиоцима (љубитељи природе, туристи, планинари). Острвицу су организовано у више наврата посећивали

планинари (у организацији планинарских удружења и клубова). Са њима смо на лицу места спроводили едукацију, тј. упознали их са природним карактеристикама и вредностима овог заштићеног подручја и предочили смо им колико је значајно да не оштећују и уништавају ретке и заштићене врсте флоре и фауне, да не деградирају гео наслеђе, не остављају за собом отпатке и сл. Планинарима смо при њиховим посетама делили промотивни материјал- флајере. У сарадњи са Музејом рудничко-таковског краја рађена је презентација СП „Островица“ и осталих заштићених предела на територији Општине Горњи Милановац у основним и средњим школама у Горњем Милановцу.

- Ј.П. „Србијашуме“ је преко надлежног Сектора за шумарство, као и преко надлежних лица у Ш.Г. „Крагујевац“ и Ш.У. Горњи Милановац током 2024. године вршило праћење општег стања заштићеног подручја, стања флоре и фауне и других елемената који су саставни део овог заштићеног подручја.

Опште карактеристике Споменика природе „Островица“

Споменик природе „Островица“ припада општини Горњи Милановац, катастарској општини Заграђе и налази се у централној Србији. Надморска висина околне благо заталасане Качерске површи је 300 - 400 m, а висина Островице је 758 метара.

Површина Споменика природе „Островица“ износи 13,73 хектара и обухвата најужи планински простор око највишег врха Островице. Заштитом је обухваћен простор катастарске парцеле бр. 502 у КО Заграђе, општина Горњи Милановац.

Темељни феномен Споменика природе „Островица“ је палеовулкански нек у виду маркантног купастог врха, који је део рудничког вулканског масива. Островица није класична вулканска купа већ маркантно узвишење од вулканских стена створено флувио-денудационим процесом. На овом месту током терцијара дошло је до надимања лаве и образовања нека. Отпорне вулканске стене очувале су се у облику стрмог усамљеног врха, док су околни терени били изложени спирању и одношењу материјала низ речне токове. Због свега тога Островица је заостала у рељефу као специфична морфолошка композиција, јасно издвојена, са стеновитим и назубљеним врхом који је у великом контрасту са питомим околним пределима Шумадије.

На подручју Споменика природе „Островица“, по значају и флористичком диверзитету, издваја се станиште стена и камењара на коме опстају балканско-карпатски ендемит Рајхенбахова перуника (*Iris reichenbachii*), балкански ендемит мишјакиња (*Minuartia hirsuta subspec. falcata*) и арктички флорни елемент каменика (*Saxifraga aizoon*).

Истовремено Островица је изузетан објекат културне баштине са остацима најнепреступачнијег и природно најбоље брањеног утврђења у средњевековној Србији, опстајући више од четири века као неми сведок преломних тренутака у српској историји и

представља добар пример средњевековних утврђења, али потпуно запуштен и препуштен зубу времена.

Режим заштите

На простору СП „Островица“ успостављен је режим заштите II степена који предвиђа да Споменик природе „Островица“ буде у функцији едукације и презентације природног добра, под условом контролисане посете туриста, а у циљу што бољег очувања овог заштићеног подручја.

Дозвољене мере на простору СП „Островица“ су :

- Обележавање заштићеног подручја и његових граница.
- Постављање информативних табли, путоказа и ознака упозорења за поштовање успостављеног реда и начина понашања на заштићеном простору.
- Ограничено и контролосано коришћење простора око врха Островице у туристичке сврхе у неуређеним (природним) условима, уз Услове и сагласност Завода за заштиту природе Србије.
- Одређивање туристичких пунктова и видиковаца.
- Уређење планинарско-туристичке стазе у циљу веће безбедности посетилаца.
- Геоморфолошка, геолошка и друга истраживања на простору Споменика природе „Островица“, уз Услове заштите природе и животне средине и сагласност Завода за заштиту природе Србије.
- Изградња објеката и извођење радова, односно инфраструктурно опремање, које је у функцији презентације и заштите Споменика природе - уређење саобраћајница, прихватних површина (паркинга), и др.
- Очување постојеће површине под травном вегетацијом.
- Пољопривредна производња домаћинства у индивидуалном режиму.
- Задржавања постојећих траса саобраћајница и асфалтирање искључиво оних саобраћајница које ће водити до планираног паркинга.

Забрањене мере на простору СП „Островица“ су :

- Експлоатација минералних и неминералних сировина на целом заштићеном подручју и у ширем кругу непосредног видика са Островице.
- Примарна прерада и предконцентрација сировина.
- Депоновање примарних и секундарних јаловина, комуналног, индустријског и другог отпада и вишкова земље са откопа на заштићеном подручју.
- Изградња индустријских, инфраструктурних, привредних, хидротехничких и других објеката чији рад и постојање могу изазвати неповољне промене квалитета земљишта, вода, ваздуха, живог света, лепоте предела и њихове околине.

- Промена намена површина, изузев промена које проистичу из програмских докумената Управљача.
- Градња стамбених, економских, помоћних објеката пољопривредних домаћинстава, викенд и других објеката.
- Просецање нових саобраћајница, уколико нису утврђене важећим просторним или урбанистичким планом.
- Свака промена постојеће морфологије терена и хидролошког режима водотока.
- Сви радови којима се могу нарушити естетске и амбијенталне вредности заштићеног простора и погоршати карактеристике његове примарне вредности.
- Извођење земљаних, грађевинских и других радова којима се може оштетити, пореметити или угрозити заштићено подручје и његова околина.
- Складиштење, депоновање и бацање комуналног отпада и отпадних материјала свих врста ван места одређених за ту намену, као и нерегулисано формирање мрциништа и одлагање стајског ђубрива.
- Руковање отровним хемијским материјама, нафтним дериватима и другим опасним материјама у природи.
- Уништавање шумских комплекса, односно чиста сеча и кресање лисника.
- Сакупљање и стављање у промет врста из Наредбе о контроли промета и коришћења.
- Сакупљање и коришћење свих заштићених биљних и животињских врста.
- Као и све недозвољене радње које је управљач својим актом о унутрашњем реду предвидео.

Мере заштите, очувања и развоја Споменика природе «Островица»

Полазећи од утврђених природних вредности Споменика природе „Островица“, **генерални концепт заштите** се пре свега односи на очување свих природних вредности и што мање нарушавање амбијенталних вредности усамљеног врха Островице и остатака старог града-утврђења на њеном врху.

Својом грандиозношћу и доминантношћу над околним падинама за око 300 m, очуваношћу, лепотом, атрактивношћу и изузетним димензијама, шиљати врх Островице представља изузетно вредан геоморфолошко-геолошки објекат и специфично станиште ретких биљних и животињских врста, а евентуалном обновом утврђења у подножју и на врху Островице добио би се и вредан туристички локалитет са атрактивном историјском причом о бурној прошлости и егзистовању утврђења у најсветлијим тренуцима историје средњевековне Србије

Обавезе управљача

Јавно предузеће „Србијашуме“ као управљач у обављању активности и задатака заштите и развоја Споменика природе „Островица“ дужно је да:

- чува заштићено подручје и спроводи утврђен режим заштите, односно прописане забране и правила унутрашњег реда;
- обележи заштићено подручје и границу површине на којој је утврђен режим заштите II степена;
- доноси План управљања, акт о унутрашњем реду и чуварској служби, Годишњи програм управљања и извештај о његовом извршавању.

Обрадила
дипл. инж. шум. Милица Петронијевић

М. Петронијевић

Директор
дипл. инж. шум. Ненад Живковић

Ненад Живковић

Извештај о остварењу Програма управљања заштићеним подручјем „Островица“ за 2024. годину

Ред.број	Вид рада	Јед. мере	Јединична цена (дин.)	План 2024. године		Извршење 2024. године		Учешће у трошковима (динара)	
				обим радова	вредност (дин)	обим радова	вредност (дин)	ППГ	Буџета РС/СО
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Израда десетогодишњег плана управљања и извештаја	ком.							
2	Израда годишњег програма управљања	ком.	40.000,00	1	40.000,00	1	40.000,00	40.000,00	
3	Израда годишњег извештаја	ком.	40.000,00	1	40.000,00	1	40.000,00	40.000,00	
4	Израда Правилника о унутрашњем реду	ком.							
5	Израда Правилника о накнадама	ком.							
6	Израда анекса основа газдовања шумама	ха							
7	Израда анекса ловне основе	ха							
8	Израда Програма унапређења рибарства	ком.							
9	Обележавање граница - I зона	ха							
10	Обележавање граница - II зона	ха							
11	Обележавање спољне границе	ха							
12	Одржавање постојећих ознака -табли	ком.							
13	Израда информативних табли	ком.							
14	Чување – број чувара и њихови трошкови	дин.	70.000,00	1	70.000,00	1	70.000,00	70.000,00	
15	Надзор– број сам.референти, инжењера и др. и њихови трошкови	дин.							
16	Постављање путоказа	ком.							
17	Постављање столова са надстрешницама - "печурке"	ком.							
18	Израда и постављање корпи за отпатке	ком.							
19	Израда и постављање ложишта за пикник	ком.							
20	Одржавање пешачких стаза	km	120.000	0,5	60.000,00	0,5	60.000	60.000	
21	Уређење бициклистичких стаза	km							
22	Кошење траве	ха							
23	Гађење и заштита шума	ха							
24	Штампање публикација, флајера, брошура и др.	ком.							
25	Израда WEB презентације ЗП	ком.							
26	Израда Центра за посетиоце	ком.							
27	Израда програма и пројеката	ком.							
28	Израда стратешких процена и процена утицаја	ком.							
29	Образовно-промотивне активности	дин	50.000,00	1	50.000,00	1	50.000,00	50.000,00	
30.	Мониторинг заштићених врста	дин							
	свега 1-30				260.000,00		260.000,00	210.000,00	50.000,0